

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Bakalářská práce

Alena Staňková

Základní témata románu *Chvilé oddechu* Maria Benedettiho

Key themes in the novel „*The Truce*“ of Mario Benedetti

Vedoucí práce: Mgr. Dora Poláková, Ph.D

Praha, 2013

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny využití prameny a literaturu.

V Praze, dne 30. Července 2013

Podpis:

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Doře Polákové, Ph. D. za cenné rady,
připomínky a metodické vedení.

Klíčová slova (česky)

Chvilé oddechu, Mario Benedetti, Uruguay, biografický, historický, literární kontext, morální krize, vývoj postavy, pesimismus, láska, čas, smrt.

Key words (in English)

The Truce, Mario Benedetti, Uruguay, biographical, historical, literary context, moral crisis, pessimism, love, time, death.

Abstrakt (česky)

Tato práce se zaměřuje na román *Chvilé oddechu* uruguayského spisovatele Maria Benedettiho. Jelikož román, kromě příběhu lásky staršího úředníka s mladou kolegyní, reflektuje i další motivy, je třeba náležitě rozebrat působení vnějších vlivů, kterými byl román ovlivněn, aby o tyto motivy nebyl čtenář ochuzen.

V první části práce se proto věnuji autorovi, jeho krátkému životopisu a těmto aspektům ovlivňujícím román *Chvilé oddechu*, potažmo celou autorovu tvorbu. Jsou jimi biografický, historický a literární kontext a vliv morální krize v Uruguayi.

Druhá část práce je věnována románu jako takovému, jeho struktuře, stylu a jazyku, jakým je dílo napsáno, dále pak názvu románu a jeho významu.

Ve zbylé části práce se zabývám psychologickým vývojem ústřední postavy Martína Santomé na pozadí hlavní dějové linie a vybraným základním tématům pesimismu, lásky, času a smrti, která prostupují celé dílo.

Abstract (in English)

This thesis is focused on novel of the Uruguayan writer Mario Benedetti called *The Truce (La tregua)*. As a novel, except of the love story of an older office worker and his young colleague, reflects also other motives, it is necessary to analyse appropriately these external influences, by which was the novel affected, to not deprive a reader of those motives.

The first part is therefore devoted to the author, his short biography and these aspects influencing the novel *The Truce*, or more precisely all the artist's work. These external aspects are the biographical, historical and literary context and also an influence of a moral crisis in Uruguay. The second part is devoted to the novel as such, its structure, style and language, then to the title of the novel and its significance.

In the remaining part I deal with the psychological development of the main character of the novel, Martín Santomé, in the background of the main plotline, and with selected basic topics of the novel that pervade whole story, which are pessimism, love, time and death.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Autor románu a jeho dílo v biografickém, historickém a literárním kontextu	8
2.1. Autor románu	8
2.2. Dílo Maria Benedettiho v biografickém a historickém kontextu	8
2.3. Dílo Maria Benedettiho v literárním kontextu	11
2.4. Vliv morální krize na tvorbu Maria Benedettiho	14
3. Román <i>Chvíle oddechu</i>	17
3.1. Úvod.....	17
3.2. Struktura, styl a jazyk románu	18
3.3. Název románu a jeho význam	19
4. Vývoj postavy Martina Santomé na pozadí hlavní dějové linie.....	21
5. Pesimismus.....	33
6. Láska	36
7. Čas (a smrt).....	38
8. Závěr	41
9. Resumen español.....	42
10. Bibliografie	45

1. Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat rozbořem románu *Chvíle oddechu (La tregua)* uruguayského spisovatele Maria Benedettiho. V první části práce přiblížím čtenáři samotného autora a jeho dílo v biografickém, historickém a literárním kontextu, do těchto důležitých vnějších okolností, kterými byl příběh ovlivněn, pak zasadím samotný román. Ve zkratce shrnu i strukturu a styl knihy a přiblížím význam názvu románu. Část práce věnuji i vývoji hlavní postavy na pozadí dějové linie, kde se zaměřím na postupnou psychologickou proměnu protagonisty Martina a na okolnosti, které tuto změnu zapříčinily. Poslední tři kapitoly budou věnovány některým ze základních témat románu: pesimismu, lásce, času a smrti. K dokreslení celkového obrazu románu si budu pomáhat mimo jiné i cizojazyčnou sekundární literaturou, jejíž překlady budou mé vlastní, nebude-li uvedeno jinak.

2. Autor románu a jeho dílo v biografickém, historickém a literárním kontextu

2.1. Autor románu

Kubánský básník Roberto Fernández Retamar se vyjádřil ve své práci *La obra novelística de Mario Benedetti* o Benedettim velmi výstižně:

„Benedetti není autor, který se těší z literatury jako takové, z čistého literárního díla, nýbrž je to autor využíván těmito formami a literárními žánry k vyjádření koherentních, souvislých a rostoucích myšlenek.“¹

2.2. Dílo Maria Benedettiho v biografickém a historickém kontextu

Uruguayský novinář, spisovatel a poeta Mario Benedetti, celým jménem Mario Orlando Hardy Hamlet Brenno Benedetti Farrugia, se narodil 14. září 1920 v malé vesničce Paso de los Toros, ležící v oblasti Tacuarembó, farmaceutovi Donu Brennovi Benedettimu a jeho ženě Matildě Farrugiové. Nedlouho po Mariově narození se rodina kvůli obchodu přestěhovala do města Tacuarembó a následně do Montevidea, kde Benedetti vystudoval německé gymnázium. Předtím, než se stal jedním z nejplodnějších uruguayských spisovatelů a uznávaných novinářů, vyzkoušel širokou škálu nejrůznějších zaměstnání. Například už od čtrnácti let pracoval v závodě na autodíly, později byl zaměstnán jako účetní či stenograf.

Vynikal ve všech literárních formách: románech, povídkách, básních, divadelních hrách, esejích, politických článcích a dokonce i písních. Jeho zdánlivě nevyčerpatelná tvůrčí síla byla doprovázena konstantní snahou zlepšit socio-politickou situaci rodné země, potažmo celé Latinské Ameriky; v dílech se odráží radosti i strasti života střední třídy v Uruguayi.

---

¹ Viz FERNÁNDEZ RETAMAR, R. „Benedetti no es un escritor que se regodea en el hecho literario en sí mismo, en el hecho literario puro, sino que es un escritor que se vale de esas formas o géneros literarios para expresar un pensamiento coherente, constante y creciente.“ In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 102.

Už jako mladý předvídal Benedetti problémy hrdé uruguayské společnosti. Ekonomická struktura země sice nedosáhne finanční krize až do roku 1955, ale známky oslabení systému se objevují už ve třicátých letech, kdy Benedetti věnuje pozornost těmto znamením a vykresluje je ve slabostech svých postav. Zaměřil se na téma, o kterém věděl nejméně: svět střední třídy, do které sám patřil.

V první etapě odráží Benedettiho literární tvorba útrapy uruguayského úředníka, nuceného věnovat většinu času práci, výměnou za velmi chabou odměnu, jen stěží naplňující jeho ambice a tužby. K této problematice se autor vyjadřuje ve třech dílech: *Montevideanos*, *Poemas de la oficina (Básně z kanceláře)* a *Poemas del hoyporhoy (Básně dnešního dne)*. Další z autorových děl vycházejícího ze stejného kontextu je bezesporu román *La tregua (Chvilé oddechu)*, který je věnován milostnému příběhu kancelářského úředníka chystajícího se do důchodu.

Básně z kanceláře (1956) jsou sbírkou básní, ve které se autor zaměřuje na kancelář jako na subjekt a básněmi poukazuje na monotónní obsah práce a šedou frustraci montevidějského úředníka. Tato poezie nebyla tehdy v Latinské Americe nijak zvlášť populární, ale originalita podání této speciální tematiky postupně zajistila autorovi ohromný úspěch. *Básně z kanceláře* jsou též považovány za mezník Benedettiho literární vytrvalosti, a společně se třemi pracemi², které následovaly, z něj udělaly nejčtenějšího uruguayského autora v zemi i v zahraničí.

Padesátá léta znamenala pro Uruguay léta plná převratů. Do poloviny padesátých let zažívala Uruguay období hospodářského růstu a politické stability, v jejich druhé polovině však kvůli hospodářskému oživení v Evropě klesl zájem o uruguayský export, což mělo za následek hospodářskou krizi, která vyústila v politický převrat. Tehdy se téměř po sto letech vlády strany Colorados dostala do čela strana Blancos³. Rok 1959 byl pak pro Benedettiho důležitý ze dvou důvodů: Kubánská revoluce a výlet s dramatickým spolkem do Spojených států, kam se dostal díky stipendiu Americké rady pro vzdělávání⁴. Kubánská revoluce vyústila ve svržení diktátora Fulgencia Batisty, který sám svrhl předchozího vůdce zvoleného kubánskými lidmi.

Tato revoluce přivedla Benedettiho k zamyšlení nad samotnou Uruguayí, k tomu, že tato země není izolována od zbytku Latinské Ameriky a že by právě revoluce mohla být

---

² *Montevideanos* (1959), *El País de la Cola de Paja* (1960), *La Tregua* (1960)

³ Partido Nacionalista-Blanco, v českém překladu Národní bílá strana

⁴ American Council of Education

jedním z řešení uruguayských problémů. Cesta do Spojených států mu umožnila kromě studia amerického divadla také odhalit chudobu, nespravedlnost a rasismus v jiných zemích než jeho vlastní.

Benedettiho zkušenosti a poznatky z Ameriky jsou reflektovány v básni „Narozeniny na Manhattanu“ ze sbírky *Básně dnešního dne* (1961) a v krátké povídce „El resto es selva“ z knihy *Montevideanos*. Obě práce poukazují na osamělost protagonisty. V mocné Severní Americe, kde potkal lidi mnoha ras a národností, se hlavní hrdina cítí být jako Latinoameričan přehlížen.

V šedesátých letech Benedetti hodně cestoval a vydal několik knih včetně sbírky povídek *Smrt a jiná překvapení* (1968). V letech 1966 až 1968 pobýval většinou na Kubě, v jeho literatuře se tedy odrážely společenské zkušenosti z Kubánské revoluce.

V roce 1971 vznikla v Uruguayi Široká fronta⁵, nový politický subjekt složený z levicových stran. Tento přišel s programem kontroly exportu, znárodnění a prosadil agrární reformu. Ten samý rok byly vydány *Narozeniny Juana Angela*, dílo definované jako „román psaný ve verších“. Kniha byla Benedettiho literární odpovědí na tento sociopolitický proces, během něhož byla v několika málo letech narušena dlouholetá tradice míru, řádu a spokojenosti.

V Benedettiho sociálně-protestní a exilové tvorbě ze sedmdesátých let je silně znát jeho intenzivní politický a literární život. Koncem šedesátých let se Uruguay dostala do stavu neklidu, který nakonec 27. června 1973 vyústil v převrat⁶. Benedetti byl tehdy nucen emigrovat do Buenos Aires, odkud nevyjadřoval svůj odpor k dané situaci pouze svou literaturou, nýbrž i politickou aktivitou.

Po převratu v roce 1973 byly mučení, smrt, vyhnanství a cenzura největšími zbraněmi vojenského režimu, jehož představitelé se nebáli použít výše zmiňovaných prostředků k potrestání těch, již se stavěli proti jejich ideologii. Benedetti na to reagoval tak, že se připojil k hromadnému odchodu uruguayských intelektuálů, jejichž práce tak byly na nějaký čas v Uruguayi zakázány.

Benedetti žil v Argentině, Peru, na Kubě a nějakou dobu i ve Španělsku, přičemž, i přes svůj pobyt v exilu, neustále psal a publikoval další a další díla. V Uruguayi byla jeho

---

⁵ Frente Amplio, FA.

⁶ Po rezignaci tehdejšího uruguayského prezidenta Bordaberryho a rozpuštění parlamentu se moci ujali vojáci a začalo tak období více než desetileté vojenské diktatury, která se postarala o útisk, nemorálnost a porušování lidských práv (zrušení odborů, svobody projevu, omezení nezávislosti médií, aj.).

tvorba toho času zakázána, ale díky němu si získala uruguayská literatura oblibu u čtenářů v ostatních částech jihoamerického kontinentu, stejně tak jako v Evropě a Severní Americe.

Později, když se mohl do rodné vlasti vrátit, žil Benedetti střídavě v Madridu a v Montevideu. Podařilo se mu tehdy ukázat světu nový, složitější a současný obraz Latinské Ameriky, zejména pak Uruguaye, čímž nadále posiloval literární a kulturní vazby mezi Uruguayí a Španělskem, přičemž si byl plně vědom důležitosti svého poslání.

2.3. Dílo Maria Benedettiho v literárním kontextu

Benedetti sám sebe definoval jako jednoho z Montevideanů, tudíž je děj jeho raného díla zasazen převážně do městského prostředí. Historické, osobní i společenské události byly vesměs zastupovány městskými postavami a jejich obavami. Přitom doposud, až do konce třicátých let, byla uruguayská literatura převážně z prostředí venkovského.

Uruguayský spisovatel Juan Carlos Onetti, jeden ze zakladatelů městského románu v Latinské Americe, si v roce 1939 v úvodníku *Una voz que no ha sonado* postěžoval, že není žádná ryze montevidejská literatura, žádná kniha, ve které by se obyvatelé tehdejšího Montevidea našli⁷, tudíž podle něj Montevideo neexistuje, protože spisovatelé město ve svých dílech neobnovují. Proslulost gaučů a později i kreolské literatury, ve které jsou gaučové a venkovští lidé pozorováni s jistou nostalgií, udržovala národní literaturu a její tematiku převážně vesnické povahy.

Ovšem Benedetti, na rozdíl od ostatních, během své první dekády coby spisovatele, vnášel do své tvorby sociální a politické obavy uruguayských městských obyvatel. V roce 1959, kdy byl vydán soubor povídek *Montevideanos*, rozšířil svou literární orientaci z převažujícího prostředí úřednictva o postavy z celé střední třídy, na všech jejích hospodářských a sociálních úrovních. Benedettiho interpretace uruguayského městského života se díky rostoucímu zájmu a ovládním vhodných narativních technik staly brzy velmi populárními.

---

⁷ “El problema es que no hay, en ese momento, una literatura nuestra, no tenemos un libro donde podamos encontrarnos”, Onetti, J. C. *Una voz que no ha sonado*, s. 18 <http://www.onetti.net/es/descripciones/tellez-vargas>.

V padesátých letech se Mario Benedetti, stejně tak jako mnoho dalších hispanoamerických autorů, inspiroval výpravnými technikami Williama Faulknera, Virginie Woolfové a Jamese Joyce, které zahrnovaly vyprávění z různých úhlů pohledu postav za pomoci prostředků jako tok myšlenek, vědomí a vnitřní monolog, jejichž cílem je dané postavy rozvíjet. Hrdiny v jeho dílech jsou obyčejní lidé s příběhy a osudy, které mohou potkat kohokoliv. Konstrukce příběhů jsou jednoduché a přehledné. Na konci padesátých let měl Mario již ucelený a vyzrálý styl.

Napříč jeho díly "vyzrálého stylu" se táhnou témata morální a humánní kritiky jednotlivců, kteří jsou motivováni průměrnými cíli, jako jsou závist, setrvačnost nebo jednotvárnost. Benedetti ukázal schopnost vcítit se do těchto jedinců, ale zároveň se od nich distancoval. Ať už to byli šéfové nebo podřízení, kteří záviděli svým nadřízeným, nenáviděli je, ale zároveň se jimi chtěli stát, nebo nudné a prostší postavy, které snily o zvýšení platu, což se šedým úředníkům, chyceným v pasti veřejné správy, v bludišti papírů a nekonečných jednání, zpravidla nespĺnilo.

Zpočátku se Benedetti ve svých pracích zabýval tématy nešťastné či zničené lásky, osudu, smrti a času jakožto mocných sil, které normální smrtelníci nemohou překonat. Před pozdějšími motivy politického útlaku v jeho beletrii se setkáváme s tématem určitého druhu útisku i v poezii, ve které se též objevují témata života a jeho nedostatků střední a dělnické třídy. Například před *Básněmi z kanceláře* byla tematika zahrnující monotónní kancelářskou rutinu považována za nezajímavou a nudnou. Nicméně za chvíli se čísla, zůstatky, zásoby, účty, platy, rozpočty, kalendáře, telefonní hovory, ba i skvrny od inkoustu staly novým jazykem poezie, jímž Benedetti dosáhl velkého úspěchu. Stejně tak jako jeho povídkové prvotiny, *Básně z kanceláře* ztvárňují byrokratickou střední třídu, představující velkou část tehdejšího Montevidea. Styl je přímý, hovorový a tón realistický.

Benedettiho exilová tvorba měla důležitou funkci: informovat zbytek světa o tom, co se děje v jeho zemi, o bolestivých osobních i společenských zkušenostech. Tato pozdější tvorba se vyznačuje hybridní povahou. Svědectví splývá s fikcí, poezie i próza jsou silně spojeny; básně stejně tak jako epigrafy obsahují podstatu příběhů, které je následují. Tehdejší literatura se vyznačuje odstraněním doposud vytyčovaných hranic. Tyto stejně důležité „experimentální“ práce ukazují, že nejen téma exilu, ale také

zkušenost jako taková, jsou tak komplexní realitou, že jejich transformace do literatury přesahuje tradiční rozdělení žánrů.

Skrze svou literární tvorbu Benedetti vyvolal v Latinoameričanech rostoucí zájem o Jižní Ameriku a problematiku jižního cípu (Argentina, Chile, Uruguay, Paraguay a nejjižnější části Brazílie).

Benedetti byl jedním z nejtypičtějších představitelů Generace 1945⁸, též nazývané Kritická generace⁹, neoficiálního uskupení autorů, kteří do roku 1945 používali literaturu jako jednu z cest ukázat světu inherentní rozpory reality. Tvorba těchto spisovatelů, zejména ta narativní povahy, je psána objektivním a realistickým stylem. Tak blízký vztah mezi Benedettiho literaturou a vnější realitou mohl být vnímán jakožto oslabení poetické hodnoty jeho díla. Někteří kritici mají tendenci označovat jeho literaturu za „angažovanou“¹⁰, ovšem jeho práce, a to i ty ze sedmdesátých let, které jasně prokazují jeho politické stanovisko, nejsou primárně moralistního charakteru. Důkazy můžeme hledat v kritickém ohlédnutí za několika Benedettiho pracemi, například v jeho sbírce esejí *El País de la Cola de Paja*.

“El verdadero valiente no es el que siempre está lleno de coraje, sino el que se sobrepone a su legítimo miedo. El miedo individual no es, en sí mismo, un rasgo despreciable; frecuentemente, es más despreciable la causa que lo provoca...

Pero si el miedo es, por lo común, algo inevitable y espontáneo, no pasa lo mismo con la cobardía. Naturalmente, la cobardía tiene algunos ingredientes del miedo; pero, en tanto que éste no pasa de ser un estado de ánimo, aquélla en cambio es una actitud... una decisión de no afrontar algo, de no dar la cara. La cobardía, por el mero hecho de esa decisión, transforma al miedo en una culpa”.¹¹

(Opravdový hrdina není ten, jenž je vždy pln odvahy, ale ten, který překoná oprávněný strach. Strach jako takový není opovržením hodný, často je opovržením hodnější příčina, která ho způsobuje.

---

⁸ Generace uruguayských autorů, zejména spisovatelů, umělecky působících v letech 1945 až 1950. Její členové byli součástí sociální, politické a kulturní scény, která měla rozhodující vliv na tehdejší uruguayskou intelektuální identitu.

⁹ Výraz uruguayského esejisty Ángela Ramy.

¹⁰ Z anglického originálu „committed literature“. Literatura, ve které autor nepropagandistickou formou vyjadřuje svůj politický názor či osobní filozofii.

¹¹ Benedetti, M. *El País de la Cola de Paja*. Montevideo: Editorial Ciencias, Segunda edición, 1961, s. 16.

Avšak jestli je strach běžně něčím nevyhnutelným a spontánním, neplatí to samé i pro zbabělost. Samozřejmě, že ve zbabělosti jsou jisté složky strachu, ale zatímco strach není víc než stav mysli, zbabělost je naproti tomu postoj... Zbabělost je rozhodnutí ničemu nečelit, nenést za nic zodpovědnost. Zbabělost, čistě z důvodu tohoto rozhodnutí, mění strach v provinění.)

2.4. Vliv morální krize na tvorbu Maria Benedettiho

Sbírka esejí *El País de la Cola de Paja*¹² „Země se slaměným ocasem“ měla stejné poslání jako román *Chvíle oddechu*: ukázat, že morální krize v Uruguayi byla pro většinu lidí nesnesitelnou. Benedetti v jedné z esejí této sbírky označuje Uruguay za „zemi úředníků“¹³ nebo satiricky za „jedinou kancelář na světě, která dosáhla statutu republiky“¹⁴. Na rozdíl od románu *Chvíle oddechu (La Tregua)*, který téměř okamžitě obdržel od kritiků pozitivní odezvu, *El País de la Cola de Paja* přijata dobře nebyla. A to i proto, že ve *Chvíli oddechu* Benedetti nerozváděl politickou krizi a zaměřil se spíš na milostný příběh, ovšem v esejích *El País de la Cola de Paja* psal přímo o korupci určitých politických stran, přičemž zde nepoužíval složitý jazyk politického vědce či sociologa, takže v nich uruguayští čtenáři mohli najít výrazy svých pocitů a myšlenek a tato sbírka esejí se i přes počáteční nepřízeň kritiků brzy stala bestsellerem.

Jak píše ve svém článku o Benedettim Paul R. Jordan, *El país de la cola de paja* je pronikavá, ne-li systematická kritika politických a kulturních institucí v Uruguayi, kterou můžeme naléznout i ve *Chvíli oddechu*, kde Benedetti prostřednictvím fiktivního deníku „vedoucího úředníka příliš mladého na odchod do důchodu“¹⁵, Martína Santomé, kombinuje stejnou přímou kritiku uruguayských institucí se zkušenostmi typického uruguayského úředníka. V těchto dvou pracích autor spojuje témata, která se objevují již

---

¹² „Cola de paja“ je uruguayismus: člověk, o kterém se říká, že má „slaměný ocas“ je zbabělec.

¹³ Benedetti, M. „El Uruguay es un país de oficinistas.“ In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 105.

¹⁴ Benedetti, M. „Uruguay es la única oficina del mundo que ha alcanzado la categoría de república.“ In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 106.

¹⁵ JORDAN, Paul R.. „soon-to-rotate office manager“. *From Bureaucratic Alienation to Political Exile: Evolving Views of Uruguayan Identity in the Work of Mario Benedetti*, *The Modern Language Review*, 2005, s. 390.

v jeho dřívější tvorbě, navíc zde představuje i historickou perspektivu: společnost je prezentována, jako by se zhoršila a v posledních letech stagnovala, proto je pro ni nevyhnutelná zásadní změna.

Benedetti poukazuje na neobjektivnost tisku a na nevraživost nepracujícího lidu vůči státním zaměstnancům, pramenící z jeho nevzdělanosti. Asi nejdůležitějším tématem je odsuzování všeho prostupující byrokratické korupce, která by v dnešní době byla považována za naprosto běžnou. Velký počet lidí získává místa ve státní správě jen prostřednictvím konexí v určitých politických stranách, a zároveň je pomalu nemožné vyřídit úřední záležitost bez úplatku.

Život Benedettiho postavy v románu *Chvíle oddechu*, Martína Santomé, jakoby ztělesňoval všechny nejhorší excesy konce padesátých let v Uruguayi, kde byl v té době obrovský nárůst počtu Uruguayců pobírajících starobní důchod. Sám Santomé, ve věku necelých padesáti let, splňuje podmínky pro pohodlnou penzi. I přesto však musí uplatit státního úředníka, aby jeho penze byla platná v době odchodu do důchodu. S úplatkářstvím se sice setkává běžně, a proto je ochotný skoro bez okolků zaplatit, ale přesto se mu nelíbí morální hledisko věci. Nakonec si však pochvaluje, že díky pracovním stykům svého syna Estebana, který získal místo ve státní správě díky konexím v politice, zaplatil méně, než bývá zvykem.

Dice Esteban que si quiero tener la jubilación para fin de año, la cosa hay que empezarla ahora. Dice que me va a ayudar a moverla, pero que aun así llevará tiempo. Ayudar a moverla quizá signifique untarle la mano a alguien. No me gustaría. Sé que el más indigno es el otro, pero yo tampoco sería inocente. La teoría de Esteban es que es necesario desempeñarse en el estilo que exige el ambiente. Lo que en un ambiente es simplemente honrado, en otro puede ser simplemente imbécil. Tiene algo de razón, pero me desalienta que tenga razón.¹⁶

(Esteban říká, že jestli chci mít penzi vyřízenou do konce roku, musím podat žádost už teď. Prý mi pomůže, aby se celá věc hnula kupředu, ale i tak to prý bude nějaký čas trvat. Pomoci, aby se celá věc hnula kupředu – to asi znamená někoho podmáznout, a do toho nemám zrovna chuť. Je sice pravda, že větší darebák je ten, kdo bere, ale já bych se taky smočil. Esteban je zastáncem teorie, že je nutno zvolit takovou formu jednání, jaká je v souladu s prostředím. Co prý v jednom prostředí je samo o sobě čestné, v jiném prostředí

---

¹⁶ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 126.

může být samo o sobě hloupé. Něco na tom asi je, ale právě když si pomyslím, že by mohl mít pravdu, mám po náladě.)¹⁷

---

¹⁷ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, str. 50.

3. Román *Chvíle oddechu*

3.1. Úvod

V roce 1960 Benedetti, toho času již uznávaný esejista, kritik a povídkář, dokončuje a vydává *Chvíli oddechu*, román, díky kterému se mu téměř okamžitě dostane obrovského uznání. Postupem času se román dostává do ostatních koutů světa, a to i daleko za hranice španělsky mluvících zemí. *Chvíle oddechu* byla znovu vydána více než 150 krát, kromě španělského originálu i v němčině, bulharštině, češtině, dánštině, norštině, angličtině, francouzštině, japonštině a mnoha dalších jazycích.

Kromě divadelního zpracování, bylo dílo také zfilmováno a to hned třikrát; asi nejnámější verze, režírovaná Sergiem Renánem¹⁸, byla natočena v Argentině roku 1974. Snímek se dokonce stal prvním argentinským filmem nominovaným na Oscara. Kromě „velkého plátna“ příběh *Chvíle oddechu* získal na popularitě také prostřednictvím televize a rozhlasu. Takového plošného úspěchu literárního díla od latinskoamerického autora dosáhl opravdu jen málokdo. A jakými atributy byl vlastně způsoben tento rychlý sukces? Jsou jimi bezpochyby děj a forma, jakou je román vypravován.

Gabriel Glasman se ve své knize ...*En pocas palabras...Mario Benedetti* zmiňuje, že sám autor definoval dílo jako „politický román“, ve kterém čtenáři viděli „příběh lásky, kterým také byl“.¹⁹ V tomto prohlášení Benedetti nezastírá jistou dávku zklamání. Nicméně pokud by zmiňovaný politický záměr měl něco společného se zkoumáním problematiky uruguayského lidu, mohl být autor s výsledkem spokojen. Román prezentuje v nejhrubším popisu průměrnou uruguayskou střední třídu, která dílem prostupuje, opět úžasně zachycena, jako její téměř pohřbená šedá eminence.

---

¹⁸ Argentinský filmový, divadelní a operní režisér, scénárista a herec židovského původu, vlastním jménem Samuel Kohan.

¹⁹ Glasman, G. *En pocas palabras...Mario Benedetti: la coherencia de un creador*. Argentina: Capital Intelectual S. A., 2008, s. 78.

3.2. Struktura, styl a jazyk románu

Román má formu deníku ústřední postavy, celý příběh je tedy převážně vyprávěn ich formou, s občasnými krátkými promluvami ve druhé a třetí osobě. Deníková forma románu plní psychologickou funkci subjektivního vyprávění s následným nárůstem emocí a zároveň funkci strukturální. Není členěn do jednotlivých kapitol, nýbrž do 178 nepřímých po sobě jdoucích dní, rozložených od 11. února 1958 do 28. února 1959, s jednou téměř čtyřměsíční přestávkou (od září 1958 do ledna 1959), v nichž hlavní protagonista Martín Santomé střídavě popisuje své pocity a události v životě, rozdělené do několika současně probíhajících bloků, týkajících se různých zákoutí Martínova života: vztahy s dětmi, rozmluvy s přáteli Vignalem a Aníbalem, události z pracovního prostředí,...atd. Největší část deníkových zápisků je však věnována Martínovu intimnímu sblížení s mladou kolegyní z práce, Laurou.

Jednotná stavba románu je dosažena prostřednictvím struktury kruhu: deníkové zápisky pokrývají skoro přesně jeden rok a autor zanechává protagonistu na konci románu přesně tam, kde byl na jeho začátku. Přemýšlejícího nad tím, co udělá se svým volným časem, až bude v důchodu, který mu začíná zítra.

Schéma průběhu románu se zaměřením na postavu Martína Santomé a jeho vztah k Lauře Avellanedové, rozdělené sekvenčně dle sledu událostí do třech časových období:

den 1. - 56.	den 66. - 158.	den 159. - 178.
starosti spjaté s odchodem do důchodu	příchod Laury k Martínovi do práce	rozhovor s Laurou
pomalé tempo vyprávění	proces zamilovávání se	Lauřino smrtelné onemocnění
pohled do budoucna	milostné dovršení	pocity zoufalství, krize
smrt manželky	setkání s Vignalem	odchod do důchodu jakožto "příměří"
konflikty s dětmi	problémy dětí	volný čas život beze smyslu

Autor po napsání prvního románu *Quién de nosotros* (1953) brzy odhalil tendenci k inovaci a experimentování ve stylu Cortázarova díla *Nebe, peklo, ráj*²⁰, po jeho vzoru zapracuje na tématu autentičnosti a zavede poznámky pod čarou, které jsou jakýmsi běžným účtem autorových úvah nad vnitřními problémy a postupy umělcovy práce. Ve *Chvíli oddechu* pokračuje Benedetti v menším měřítku v tomto stylu, který se odráží ve vypravěčově postupném uvědomování si narůstající sentimentality, která naznačuje návrat k tradičnější románové formě - osobnímu deníku. Fascinace příběhu spočívá v Benedettiho psychologickém sondování a jeho obratném vytvoření intimity, latentních možností v deníkovém románu.

Další literární hodnoty utváří Benedettiho obratné střídání tragických, vypjatých situací s jemně humornými momenty a hovorový, neformální styl promluvy vypravěče, odpovídající kultuře uruguayské střední třídy. Martín Santomé ani ostatní postavy v románu se nevyjadřují přehnaně učeně, ale zároveň o nich nemůžeme tvrdit, že se vyjadřují jako nevzdělanci.

3.3. Název románu a jeho význam

„Tak jako na jedné straně platí, že název může být klíčem k dílu, instrukcí, jak má čtenář k dílu přistupovat, tak na druhé straně může dílo poskytovat klíč k titulu.“²¹

Stejně tak je tomu i u *Chvíle oddechu*, název románu je úzce spjatý s jeho obsahem. Nutno podotknout, že v doslovném překladu titulu ze španělského originálu *La Tregua* znamená název „příměří“. Tento výraz, charakterizující se jako zastavení palby či dočasný smír mezi dvěma a více stranami, lépe vystihuje hlavní myšlenku titulu i celého románu, kterou je *dočasnost* pocitů štěstí protagonisty Martina. Název „příměří“ čtenáři napoví, že jestli se hlavní hrdna příběhu dočká nějakého nadšení či blaženosti, nebudou mít dlouhého trvání, protože stejně tak jako příměřím vojenské operace předcházejí, tak po nich mohou i následovat.

---

²⁰ Julio Cortázar byl spisovatel argentinského původu, pozornost literárního světa si získal právě introspektivním románem *Nebe, peklo, ráj* (1963, ve španělském originále *Rayuela*), ve kterém si autor hraje se subjektivní myslí čtenáře. Román je řazen mezi „anti-romány“ (termín ve francouzském originále „anti-roman“ byl uveden do moderního literárního diskurzu francouzským filozofem a kritikem Jeanem – Paulem Sartrem v jeho úvodu k dílu Nathalie Sarraute z roku 1948 *Portrét neznámého*).

²¹ Hodrová, D. ...na okraji chaosu.... Praha: Torst, 2001, s. 249.

Martín Santomé čeká na svůj blížící se odchod do důchodu, na jednu stranu jedinou nadějí na změnu jeho jednotvárné a osamělé existence, na stranu druhou to bude jeho poslední životní etapa před smrtí. Santomého pocity frustrace, nudy a osobní průměrnosti jsou ještě zhoršovány jeho monotónní, dehumanizující, kancelářskou prací, nedostatkem komunikace se třemi dospělými dětmi a neochotou bavit se se spolupracovníky, přáteli a známými. V neposlední řadě je sužován neschopností vzpomenout si na tvář zesnulé manželky a matky svých dětí Isabely. Neustálá sebeanalýza ho zavede až k poznání, že jeho život se skládá z opakovaných odkladů seberealizace a opravdového štěstí.

V tomto boji zvaném život se Martín Santomé náhle setkává s Laurou Avellanedovou, mladou ženou ve věku jeho dcery, okouzující hrdinkou, která v něm po letech probudí pocity lásky a chuti žít, a díky níž nachází ve svém životě smysl²². Tato spása, tento pocit naděje, je bohužel jen oním „příměřím“, jehož konec byl příliš blízko jeho začátku. Stejně jako všechny chvíle klidu a míru, i Martínovy chvíle s Laurou jsou jen dočasným odkladem následného krutého osudu, který to oběma milencům předčasně spočítá – Laura umírá. Martín se Lauřinou smrtí hořce poučí ve smyslu, že štěstí, ve které nakonec po dlouhém zdráhání na chvíli uvěřil, nikdy není trvalé, a že jednotlivé momenty, které jej tvoří, je nutno si vrýt do paměti, aby se navždy nevytratily.

Jak píše protagonista na konci svého deníku, zmiňované „příměří“ můžeme chápat i jako moment štěstí darovaný Bohem poté, co strávil tolik let v samotě a smutku. Ovšem potom, co je tento okamžik přerušen smrtí Laury, je Martín uvržen do hluboké emocionální, zřejmě doživotní krize, zažívá opět každodenní rutinní boj, kdy se život mění v přežívání a čekání na smrt.

Daniela Hodrová to ve své knize vystihuje trefně: „Sám akt pojmenování díla už znamená zaujetí určitého postoje k dílu, více či méně výrazného, někdy je titul dokonce svého druhu „komentářem“ díla.“²³ Čtenář románu si tedy může domyslet, že příběh, který nese název *Chvilé oddechu*, resp. „příměří“, zkrátka nemůže skončit šťastně.

---

²² Zde výrazný rys existencialismu - Martín stále tápe, zda má jeho život smysl, dokud se nezamiluje do Laury.

²³ Hodrová, D. ...na okraji chaosu... . Praha: Torst, 2001, s. 247.

4. Vývoj postavy *Martína Santomé* na pozadí hlavní dějové linie

„Postava představuje takový prvek literárního díla epického a dramatického, který prostupuje všechny jeho roviny či složky a zřetelněji než jiné jeho prvky ukazuje jejich propojenost.“²⁴

Během svých deníkových záznamů prochází hlavní postava *Martína Santomé*, průměrného montevidejského úředníka, díky nové lásce Lauře jistým osobním vývojem, který se odráží v pohledu na svět kolem něj a na život jako takový.

Bohumil Fořt ve své knize o literární postavě zmiňuje poznámku Barucha Hochmana: „S postavami se v našem století nezachází dobře. Ve světě akce vyhladila masová společnost náš smysl pro význačnost postavy, a dokonce i pro její důležitost...“ Daniela Hodrová ve své knize užívá pro takovou postavu označení A. N. Dobroljubova „zbytečný člověk“, tento druh postavy není ani tak hrdinou, je spíš jeho protipólem. Nevyznačuje se tolik hrdinskými činy ani teatrálními emocemi. Tato „postava naší doby“ není postavou zápasící, místo takové se objevuje hrdina, který cítí, reflektuje, prostě existuje. Tento druh postavy většinou autoři vystavují strachu, nemoci, úzkosti, lhostejnosti, rozdvojení, osamělosti a nudě.

„Tyto stavy a pocity vyjadřují nejrůznější postoje k bytí – „zapomenutému“, unikajícímu, na okamžik „zahlédnutému“, i ony jsou, jakkoli se na rozdíl od zápasu či cesty hrdiny jeví jako „necestné“, cestami k bytí.“²⁵

Hned na začátku románu nás *Martín* seznamuje s faktem, že mu zbývá posledních šest měsíců a osmadvacet dní do dosažení věkové hranice, kdy může odejít do důchodu, a přemýšlí nad tím, jak naloží s tou spoustou volného času, která ho čeká. Živí v sobě strach z pocitu prázdnoty a zároveň naději, že odpočinek pro něj bude něčím bohatým, plným, a že to bude poslední možnost poznat sám sebe. Zároveň nás protagonista letmo seznamuje s náplní své práce, která v něm vyvolává též rozporuplné pocity. Na jednu stranu se vyžívá v každodenní kancelářské rutině, na stranu druhou se někde hluboko ve svém nitru cítí být člověkem spontánním a veselým, a ne neosobním až chladným úředníkem-profesionálem, jak navenek působí.

Es como si me dividiera en dos entes dispares, contradictorios, independientes, uno que sabe de memoria su rabajo, que domina al máximo sus variantes y recovecos, que está seguro siempre de dónde pisa, y otro soñador y febril, frustradamente apasionado, un tipo triste que,

---

²⁴ Hodrová, D. ...na okraji chaosu... . Praha: Torst, 2001, s. 519.

²⁵ Hodrová, D. ...na okraji chaosu... . Praha: Torst, 2001, s. 666 (tam píšeš naschvál tu mezeru?).

sin embargo, tuvo, tiene y tendrá vocación de alegría, un distraído a quien no le importa por dónde corre la pluma ni qué cosas escribe la tinta azul que a los ocho meses quedará negra.²⁶

(Je to, jako bych se rozdělil na dvě odlišné, protikladné a nezávislé bytosti: jedna zná nazpaměť svou práci, dokonale ovládá její obměny a zákruty, ví vždycky s jistotou, kam šlápne, druhá se pak horečně a se zbytečnou vášnivostí oddává snění. Tahle druhá bytost je vlastně smutný člověk, který však přesto měl, má a bude mít talent k radostnému životu. Je to roztržitý člověk, kterému je úplně jedno, po jakém papíru běží jeho pero nebo co píše modrý inkoust, který za osm měsíců zčerná.²⁷)

Martín žije se svými dospělými dětmi: Blancou, Estebanem a Jaimem. Ve svých zápiscích popisuje ne úplně ideální vztahy, které s dcerou a syny má. Doma se s nimi kvůli rozdílné pracovní době vidí jen zřídka, a když už se sejdou u jednoho stolu, zdá se vůči nim rezervovaný a občasná snaha o prolomení ledů působí většinou na děti upjatě a nepřírozeně, tudíž se se svými pokusy nesetkává s velkým úspěchem, a tak je moc často neopakuje. Snad jen Blanca občas věnuje otci milý pohled, plný vstřícnosti a pochopení, když si všimne jeho snahy o komunikaci. Vlídnuou komunikační výjimkou je jen chvíle, když přijde řeč na Martínovu zesnulou ženu Isabelu, děti se dokážou o matce, i když si na ni moc nepamatují, rozpovídat a trochu se uvolnit. Na rozdíl od Martína, který si nemůže vybavit Isabelinu tvář a vlastně pořádně ani jejich vztah, což ho evidentně souží.

Když k němu do práce nastoupí jako jeho podřízená Laura Avellanedová, je to poprvé, co šéfuje ženě. Není jí zprvu nikterak okouzlen. Konstatuje sice, že má pěkné čelo a ústa, ale vyjadřuje se o ní spíše skepticky. Ostatně jako o ženách obecně.

Siempre les tuve desconfianza para los números. Además, otro inconveniente: durante los días del período menstrual y hasta en sus vísperas, si normalmente son despiertas, se vuelven un poco tontas si normalmente son un poco tontas, se vuelven imbéciles del todo.²⁸

(Nikdy jsem moc nedůvěřoval ženské práci s čísly, nehledě k tomu, že ženy mají ještě jeden zvláštní nedostatek: jestliže jsou normálně bystré, při menstruaci i krátce před ní trochu zhloupnou; jestliže už jsou normálně trochu hloupé, tak na tu dobu zpitomí úplně.)²⁹

Za necelý měsíc jejich spolupráce však zjišťuje, že je Laura velmi schopná a učenlivá dívka, na kterou se dá v pracovních záležitostech spolehnout, a počáteční skepse vůči její osobě se pomalu ale jistě vytrácí. Její plachost a zdrženlivost mu začínají být sympatické,

²⁶ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 82 – 83.

²⁷ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 8 – 9.

²⁸ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 92.

²⁹ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 17.

dokonce si myslí, že je taková, protože k němu chová jisté hlubší city. O ty ale akurátní Martín zatím vůbec nestojí. „Pobre Avellaneda. No sabe que soy la corrección en persona y que jamás de los jamases me tiraría un lance con una de mis empleadas.“³⁰ („Chudák Avellanedová! Jak by mohla vědět, že jsem ztělesněná korektnost a že bych si za nic na světě nezačal něco s úřednicí ze svého oddělení?“)³¹

Náhlá změna názoru nastane, když se Martín dovídá, že má Laura známost. Příliš se mu to nepozdává a začne se o dívku zajímat víc než jen jako o kolegyni z práce. Dokonce se mu o ní i zdá. Ve středu 10. dubna konečně přiznává, že ho Laura něčím přitahuje.

Sigo sin averiguar qué es lo que me atrae en Avellaneda. Hoy la estuve estudiando. Se mueve bien, se recoge armoniosamente el pelo, sobre las mejillas tiene una leve pelusa, como de durazno. ¿Qué hará con el novio con ella? ¿Jugarán a la parejita decente o se calentarán como cualquier hijo de vecino? Pregunta clave para un servidor: ¿Envidia?³²

(Pořád nemohu přijít na to, co mě na Avellanedové přitahuje. Dnes jsem si ji pozorněji prohlédl. Má pěkné pohyby, půvabně si upravuje rukou vlasy, její tváře jsou porostlé jemňoučkým chmýřím jako broskve. Co asi dělá se svým mládencem? Nebo lépe řečeno, co asi dělá její mládenec s ní? Hrají si na slušně vychovanou dvojičku, nebo se ohmatávají a líbají jako kterákoliv jiná dvojice? Že bych jim záviděl? Pro starého fotra, jako jsem já, je to vlastně klíčová otázka.³³)

Jednoho dne se Laura se svým chlapcem pohádá a přichází do práce velmi rozrušena. Pohled na zkroušenou Lauru Martina dojde. Pociťuje velké vzrušení nad vlastním dojetím, kterého nebyl už léta schopen. U Martina tedy zaznamenáváme první zásadnější změnu k lepšímu. Není tak citově vyprahlý, jak si myslel.

I když sám tápe v otázkách hloubky jejich případné známosti (které se sice nebrání, ale zatím nepomýšlí na nic trvalejšího), stále častěji Santomé přemýšlí o tom, jak s Avellanedovou navázat bližší vztah. Neví jak ji má oslovit, kde a co by jí měl říci. Nakonec se rozhodne pro klasické „náhodné“ setkání. Po prvních třech nezdarech, kdy Martín na Lauru marně čeká na rohu ulice či v její oblíbené kavárně, se opravdu konečně „náhodou“ setkávají. Martín, dosti rezervovaně, pozve dívku na kávu. I když Laura jeho pozvání odmítne, protože spěchá do banky, Martín má z pouhého setkání ohromnou radost, o to větší pak je, když dá Laura najevo zájem a odloží jeho pozvání na příště. Za dva dny se opravdu na tom samém

---

³⁰ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 103.

³¹ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 27.

³² Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 126.

³³ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 50.

místě setkávají. Po chvíli zdvořilostní konverzace o práci a spolupracovnících z kanceláře, Martín nesměle Lauře vyjeví své city. Ta kupodivu není překvapená, naopak přiznává, že už to nějaký čas ví, a že právě proto se nechala na kávu pozvat. Bere si pár dní na rozmyšlenou. Pan Santomé je jako na trní.

Na další schůzce se Laura zeptá na Martínovy úmysly a ten, vědom si velkého věkového rozdílu, vylíčí své záměry. Najednou se zdá být mnohem empatictější a sdílnějším člověkem než na začátku románu. Ví moc dobře, že Lauře nemůže nabídnout „standardní“ vztah, kdy z počáteční povrchní známosti postupně vzniká pevný a vyrovnaný vztah vyústěný ve sňatek a založení rodiny.

A ese otro planteo, la imaginación popular, que suele ser pobre en denominaciones, lo llama una Aventura o un Programa, y es bastante lógico que usted se asuste un poco. A decir verdad, yo también estoy asustado, nada más que porque tengo miedo de que usted crea que le estoy proponiendo una aventura. Tal vez no me apartaría ni un milímetro de mi centro de sinceridad, si le dijera que lo que estoy buscando denodadamente es un acuerdo, una especie de convenio entre mi amor y su libertad.³⁴

(Lidé, kteří povětšinou nejsou právě vynalézaví v pojmenovávání, nazývají tuhle druhou možnost milostným dobrodružstvím nebo milostným poměrem a vůbec bych se nedivil, kdybyste se trochu polekala. Mám-li říct pravdu, taky se bojím, abyste si nakonec nemyslela, že vás přemlouvám k milostnému dobrodružství. Snad nebudu muset ani trošku slevit ze své upřímnosti, když vám povím, že se neohroženě snažím najít způsob, jak dát dohromady, jak uvést do souladu svou lásku a vaši nezávislost.³⁵)

Na konec se dohodnou, že než se lépe poznají, ponechají si naprostou svobodu. Bez překážek a závazků. Martín neskrývá své nadšení z Laury, dokonce si do deníku zapisuje, že *je prostě báječná*, jako by byl čerstvě zamilovaným mladíkem. Po dlouhých letech překypuje spokojeností. Tu dokonce zpozoruje i Blanca, která jinak věčně ustaranému a rezervovanému otci dokonce polichotí, že vypadá veselejší a spokojenější. Přisuzuje to však novému posilovacímu stroji. Zatím netuší, že za jeho šťastné vzezření může Laura.

Mezitím v práci se vše jeví být při starém. Oba dělají jakoby nic a Pan Santomé je pro ostatní stále tím vážným, precizním a respekt vzbuzujícím nadřízeným. Jeho nitro však zažívá obrození. Každý den po práci chodí Martín s Laurou na kávu a rozmlouvají o „Tom“ . „Tím“

---

³⁴ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 151.

³⁵ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 76.

myslí jejich nejasné citové pouto, jenž je pojí, které není milostným poměrem ani vážnou známostí, a přesto to není pouhé přátelství.

I přes momentální štěstí trápí Martina otázky budoucnosti, věkový rozdíl mezi ním a Laurou. Kolik rozkoše ho ještě v životě čeká? A kolik rozkoše bude ještě moci dát Lauře? Když ona je každým dnem krásnější, zralejší, podmanivější, zatím co on je ve věku, kdy může být každým dnem neduživější, unavenější a sešlejší. Možná i proto přemýšlí o tom, jak vývoj událostí popohnat.

Jednoho červnového večera konečně dojde na první polibek, potažmo na prolomení platonických ledů. Martín deníku neskrývá pocity štěstí, zároveň však dává najevo svou utrpnou neschopnost žít život naplno.

Qué adelantos, Señor. Ni ella ni yo lo dijimos, pero después de esta jornada hay una cosa que quedó establecida. Mañana pensaré. Ahora estoy cansado. También podría decir: feliz. Pero estoy demasiado alerta como para sentirme totalmente feliz. Alerta ante mí mismo, ante la suerte, ante ese únik futuro tangible que se llama mañana. Alerta, es decir: desconfiado.³⁶

(Panebože, to jsou pokroky! Ani ona, ani já jsme se o tom nezmínili, ale ten večer mezi námi něco vytvořil. Zítra si to promyslím. Teď už jsem unavený. Taky by se dalo říci, že jsem šťastný. Mám se ale příliš na pozoru, než abych se cítil naprosto šťastný. Mám se na pozoru sám před sebou, před osudem, před tou jedinou hmatatelnou budoucností, která se nazývá zítřek. Mám se na pozoru, to znamená, že jsem nedůvěřivý.)³⁷

Následující dny začne Martín usilovně přemýšlet o takzvané „zlaté střední cestě“, kde by se vztah nejevil jako vážná známost volně směřující k manželství a dětem, ani jako povrchní milenecký poměr. A tak se rozhodne pronajmout malý byt, aniž by se z vlastního vystěhoval.

Za necelý týden opravdu najde byt ideální pro jejich schůzky. Když o něm Lauře po chvíli zdráhání řekne, stane se něco nečekaného. Laura se rozpláče. Martín tedy velký úspěch nesklidí. Neví, co si s plačící dívkou počít. Nechce, aby byla smutná ani nešťastná. Snaží se k ní být vřelý a otevřený; snad z pocitů lítosti a výčitek se Laury dokonce zeptá, jestli chce, aby se vzali. Ta odmítá. Za pár minut se Laura uklidní, ale Martín se vůbec nedoví, proč vlastně plakala. Od té chvíle ovšem, na důkaz důvěry a určitého uvolnění, začíná Laura Martínovi tykat.

---

³⁶ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 161.

³⁷ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 87.

I když má strach, kam „To“ povede, nakonec se Lauře v novém bytě líbí. Martín na ni apeluje, ať se chová jako doma, když je tam domácí paní. Oba si užívají intimity příbytku, Laura se rozovídá o své matce, Martín ji se zájmem poslouchá a vypyťává se na rodinu. Zjišťuje, že o jejich milostném dobrodružství matce řekla, ostatně jí říká všechno, což se mu moc nelíbí. I tak si její přítomnost velmi užívá. Ovšem v momentě, kdy má dojít na intimnosti, Laura odchází. Martín na jednu stranu skrývá zklamání, na druhou stranu ji chápe.

Když za pár dní dojde konečně k fyzickému naplnění Martínových tužeb, je na vrcholu blaha. Vztah jako by se mu zdál kompletní jako účetní uzávěrka na konci zúčtovacího období. Najednou jeho zápisky jako by byly vytrženy z deníku mladého muže, plného očekávání a duševní svěžesti. Vztah s Laurou popisuje s něhou a nadšením, u něj dosud nevídaným. Vše se snaží vnímat a prožívat intenzivně, chce si zapamatovat každou z podrobností, aby nepromrhal druhou šanci prožít mladou, intenzivní lásku. Nechce se dopustit stejné chyby jako s Isabelou, jejichž lásku bral tehdy s takovou samozřejmostí, že si dnes ani nevzpomene, jak vypadala v obličeji, ani jakou měla povahu.

Díky radostnému období, které Martín s Laurou prožívá, se také více uvolní v práci, nepůsobí na své kolegy tak profesionálně a mrzutě. Vtipné situace, které by dříve s velkou pravděpodobností považoval za trapné, nebo by je nevnímal vůbec, ho teď baví stejně jako jeho kolegy. Postupně si uvědomuje, jak se člověku uleví, když se může pořádně ze srdce zasmát, i když je to občas na účet druhých, jak je příjemné vymanit se od každodenního bezduchého papírování a ostatních kancelářských povinností.

Jednou při odpolední siestě, když vedle něj Laura usne, srovnává její nahé tělo s Isabeliným. Isabelino tělo, kypřejší a ženštější, které ho přitahovalo tehdy, když mu bylo osmadvacet, se diametrálně liší od štíhlého, skoro až soucit vzbuzujícího těla Laury. Martín popisuje nahou Isabelu jako inspirující sílu, jako určitý symbol sexuality. Tehdy mu stačilo na ni jen pohlédnout a jeho tělo si zkrátka muselo vzít, čeho žádalo. S Isabelou měl skoro až výlučně fyzický vztah, možná i proto si teď nemůže vzpomenout, jestli to vůbec kdy věděl, jaká vlastně jeho zesnulá žena byla. Zato hubenu Lauru líčí jako plnou bezbranosti, skromnosti a sympatií, její tělo je tedy společně s povahou a chováním součástí jakéhosi vyššího celku, plného podmanivého vlivu a přitažlivosti.

La desnudez de Isabel era una desnudez total, más pura quizá. El cuerpo de Avellaneda es una desnudez con actitud. Para quererla a Isabel bastaba con sentirse atraído por su cuerpo. Para

quererla a Avellaneda es necesario querer el desnudo más la actitud, ya que ésta es por lo menos la mitad de su atractivo.³⁸

(Isabelina nahota byla naprostá, možná čirá nahota. Lauřino tělo je nahota spjatá s určitým chováním. K tomu, aby člověk miloval Isabelu stačilo, když byl přitahován jejím tělem. Má-li člověk milovat Lauru, musí milovat nejen její nahotu, ale i její chování, protože právě v tom je polovina celé její přitažlivosti.³⁹)

Jednoho červencového odpoledne, při rozmluvě s Aníbalem, jediným přítelem, který ví o jeho poměru s Laurou, narazí Martín znovu na téma sňatku. Aníbal si myslí, že by Martín neměl dbát společenských předsudků a řekl mu, aby o svatbě minimálně popřemýšlel. Tomu však taková forma závazku s mladou Laurou přijde nereálná. Přesto, že nabyl psychické svěžesti a cítí se mladší, ví, že pro Lauru je příliš starý na to, aby jí takto zkomplikoval život. Aníbal si ho za to dobírá a naznačuje, že je to ze strachu z Lauřiny případné nevěry, která by třeba za deset let, kdy bude Martínovi šedesát, mohla proběhnout.

Martín nejdřív tuto myšlenku navenek rezolutně odmítá, ale po několikadenním přemýšlení připouští, že uvnitř má z možné nevěry reálné obavy, a že se spíše obává vlastního zesměšnění, než že by měl strach o Lauřinu budoucnost. Sám sobě ale poprvé přiznává, že Lauru miluje, a proto ji nechce trápit v žádném provizorním poměru, tudíž musí dojít ke změně vnější podoby jejich vztahu. Nechce, aby tak hodné a poctivé děvče trpělo utajovanými avantýrami, naopak chce, aby žilo v pevném perspektivním svazku, i kdyby to mělo být s ním, člověkem jednou tak starým jako je ona.

Jednou po večeři se Martín od dcery dozvídá, že jeho mladší syn Jaime je homosexuál. Jelikož Jaime dobře ví, že se s tímto faktem otec jen tak nesmíří, a že by ho z jeho strany čekala jen sprcha moralizačních kázání, odchází z domova. V dopise na rozloučenou, který Martínovi posílá po Blance, vysvětluje, jak se věci mají. Mimojiné se zmiňuje fakt, že si nemají co vyčítat, protože Martín též žije dvojitý život. Ví o něm a o Lauře, kterou označuje za „holčičku“, která ho ulovila, a o celém vztahu se vyjadřuje jako o zneuctění památky zesulé Isabely. Martín dává dopis přečíst Blance, která fakt, že jejich otec má známost a navíc tak mladou, s částečnou rozpačitostí přijímá dobře a chce se s Laurou seznámit.

Za dva dny opravdu Martín připraví setkání v cukrárně. Blanca se zjevila, aniž by Laura něco tušila, dceru svého milence však ihned poznává. Martín je představuje a dívky si podávají ruce. Po počátečních rozpacích si děvčata povídají jakoby se znala již delší dobu a

---

³⁸ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 189.

³⁹ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 117.

Martín je šťasten, že může být se dvěma ženami, které má nejraději. Když pak Martín přichází s Blancou domů, ta neskryvá své nadšení z Laury a nepřímo dá jejich vztahu požehnání. Je šťastná, že její otec má tak dobrý vkus, a že by snad konečně mohl nalézt tak dlouho postrádanou spokojenost.

I Laura po pár dnech konstatuje, že jí je Blanca velmi sympatická. Dokonce se chce s Martínovou dcerou zkamarádit. Přiznává milenci, v čem tkvěly její obavy ze seznámení. Bála se, že ji Blanca zahrne výčitkami, dle Lauřiných slov zaslouženými. Zároveň si však tímto incidentem, jenž se udál jen v její hlavě, uvědomila, co pro ni vztah s Martínem znamená, a že by pro ni bylo velmi bolestivé tento poměr ukončit.

Prvního srpnového odpoledne si Martína zavolá jeho šéf a nabídne mu místo náměstka. Kdyby však na zmíněnou pozici nastoupil, penze by se mu oddálila minimálně o dva roky, a to se panu Santomé moc nepozdává. Sám sobě přiznává, že by směl být na váhách v případě, kdy by býval nepoznal Lauru. Báł by se ještě větší samoty a ztráty duševní svěžesti, které ještě před pár měsíci pociťoval. Dostává týden na rozmyšlenou.

Lauře se naopak vidina Martína na vysoké pracovní pozici líbí, navíc si bez něj práci v kanceláři nedovede představit. To pro něj však není směrodatný argument a odhaluje deníku své záměry s milovanou dívkou; počítá s tím, že až půjde do důchodu, Laura v kanceláři skončí a budou společně žít z jeho úspor a penze, které na jejich skromný způsob života bohatě vystačí. Chce si zkrátka v budoucnu užívat Lauřiny přítomnosti, přízně a něhy co nejlépe, nehledě na to, co by mohl profesně ještě dokázat, kolik by mohl vydělat a jak by sebe a své děti mohl zabezpečit. Za týden opravdu nabízenou práci s úlevou odmítá. Je rád, že bude mít klid.

Jednou večer sedí Martín s Laurou mlčky u stolu a pociťují zvláštní pocit smutku. Je to ovšem příjemný smutek, duševní klid. Laura se najednou vyznává Martínovi, že ho má ráda. Martínovi je z toho těžko. Hrdlo má sevřené a skoro se dusí.

„Hasta ahora no te lo había dicho“, murmuró, „no porque no te quisiera, sino porque ignoraba por quo te quería. Ahora lo sé.“ Pude respirar, me pareció que la bocanada de aire llegaba desde mi estómago. Siempre puedo respirar cuando alguien explica las cosas. „Ahora lo sé. No te quiero por tu cara, ni por tus Amos, ni por tus palabras, ni por tus intenciones. Te quiero

porque estás hecho de buena madera“. Nadie me había dedicado jamás un juicio tan conmovedor, tan sencillo, tan vivificante.⁴⁰

(„Ještě jsem ti to neřekla,“ pokračovala polohlasem, „ne proto, že bych tě neměla ráda, ale proto, že jsem nevěděla, proč tě mám ráda. Teď už to vím.“ Nadechl jsem se a měl jsem pocit, jako bych byl nasál vzduch ze žaludku. Vždycky se nadechnu, když někdo začne něco vysvětlovat. Potěšení, které pocítíme tváří v tvář tajemství, a požitek, který máme ze střetnutí s něčím neočekávaným, jsou pocity, na něž mé skromné síly někdy nestačí. Ještě dobře, že se vždycky někdo najde, kdo věci vysvětlí. „Teď už to vím. Mám tě ráda ne proto, jak vypadáš, nebo proto, jak jsi starý, jak mluvíš, jak se chováš, ale proto, že jsi z gruntu hodný člověk.“ Ještě nikdo o mně nepronesl tak dojemný, prostý a oživující úsudek.⁴¹)

Martín najednou cítí, že ona tíha na prsou a v hrdle, onen náhlý vnitřní neklid, se mění v krásný pocit. V pocit, že po dlouhé době, po více než dvacetileté odmlce, opravdu žije.

Když se jednou Laura Martína zeptá, jaké to bylo s Isabelou, vyvolá to v něm další otázky. Jaký byl vlastně on, když tu ještě byla Isabela? Jaký vlastně byl jejich vztah? Jak by to s nimi bývalo dopadlo, kdyby byl zub času stihnul poznamenat Isabelinu fyzickou přitažlivost? Na chvíli zas zavzpomínal na nenucenost a spontánnost jejich vztahu, na svou tehdejší nevyzrálou a Isabelinu naivitu.

Qué inmadurez, Dios mío. Cuando apareció Isabel, yo no sabía lo que quería, no sabía qué esperaba de ella o de mí. No había modos de comparar, pues no había patrones para reconocer cuándo era felicidad, cuándo desdicha. Los buenos momentos iban formando después la definición de la felicidad, los malos momentos servían para crear la fórmula de la desdicha.⁴²

(Panebože, jak jsem byl tehdy nezralý! Když jsem poznal Isabelu, nevěděl jsem, co chci, nevěděl jsem, co očekávám od ní ani od sebe. Nebylo ovšem s čím srovnávat, neexistoval žádný vzor, podle kterého by se bylo dalo rozpoznat, kdy jsme šťastní a kdy nešťastní. Příjemné chvíle nám postupně vytvářely definici štěstí a na základě nepříjemných chvil jsme si odvodili formulku neštěstí.⁴³)

V srpnu Martín nastupuje svou poslední dovolenou. Cítí se trochu divně, že je v pracovní době doma místo v kanceláři, usuzuje, že je to proto, že to ještě není ten pravý, dlouhodobý odpočinek.

---

⁴⁰ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 211

⁴¹ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 140

⁴² Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 215.

⁴³ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 144.

Aby si zkrátil dlouhou chvíli, jde Lauře naproti k práci. Vidí ji však, jak jde s mladým kolegou Robledem a směje se na celé kolo. Martín je chvíli sleduje a pak vejde do malé kavárničky, kde nad kávou v duchu dává průchod své žárlivosti. I přes nekonečnou důvěru, kterou k Lauře chová, přes jistotu, že rozmluva s Robledem je úplně nevinná, si domýšlí nejrůznější scénáře. Cítí strach ze ztráty své lásky. Bojí se o své omládlé a veselé srdce, ze kterého, kdyby mu Laura utekla za někým mladším a zábavnějším, by se stalo srdce nadobro zestrárlé a zasmušilé. Když pak přichází domů, dívka ho vřele přivítá a ihned se s ním podělí o historku, kterou ji Robledo tak pobavil. Martín cítí velkou úlevu.

Ella no podrá saber nunca de qué me estaba salvando con esas palabras. La atraje hacia mí y mientras la abrazaba, mientras aspiraba el olor tiernamente animal de sus hombros a través del otro olor universal de la lana, sentí que el mundo empezaba de nuevo a girar, sentí que podía relegar otra vez a un futuro lejano, todavía innominado, esa amenaza concreta que se había llamado Avellaneda y los Otros.⁴⁴

(Nikdy nepochopí, před čím mě její slova zachránila. Přitáhl jsem ji k sobě, a zatímco jsem ji objímal, zatímco jsem vdechoval něžně živočišnou vůni jejích ramen, pronikající neosobní vůní vlny, cítil jsem, jak se svět dal znovu do pohybu. Cítil jsem, že můžu znovu odsunout do daleké, ještě zcela neurčité budoucnosti tu zcela určitou hrozbu, která se nazývá Laura a ti druzí.⁴⁵)

Jednoho chladného dne si Martín zajde na Hlavní náměstí, sedne si na lavičku, kde přemýšlí mimo jiné o tom, jaké by si zvolil povolání, kdyby si mohl znovu vybrat. Chtěl by být číšníkem v kavárně, kde by zužitkoval svou perfektní paměť i rychlé výpočty. Chtěl by poznávat a promlouvat se stále novými a novými lidmi, kteří si dají kávu a už se třeba nikdy neukáží. Zkoumat jejich tváře, hádat, zda jsou šťastni či nešťastni, pozorovat, jak jdou vstříc svým osudům, aniž si uvědomují, jak je život krátký. Vidíme na Martínovi velikou změnu, jako by se otevřel světu a chtěl dát volný průchod své spontánnosti a veselosti, které někde hluboko v jeho duši dřímají celou dobu, a které se nyní derou na povrch.

Dva dny před koncem poslední dovolené se Martín dovídá o tom, že se Laura s Blancou přátelsky scházejí. Nejprve si připadal hloupě, ale nakonec je vlastně polichocen, že si dvě mladé ženy najdou chvíli za účelem zvědavých a zároveň láskyplných rozmluv o jeho osobě. Laura se cítí provinile, že o schůzkách Martínovi neřekla. Říkají si přeci všechno.

---

⁴⁴ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 219.

⁴⁵ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 148.

Martín s ní hovoří jako by rozmlouval sám se sebou, jakoby Laura byla součástí jeho duše. Je si jistý, že ona to má taky tak.

Když se Martín vrací do práce, Laura onemocní. Její matka volá do kanceláře, aby Lauru omluvila, je to chřipka. Dny v kanceláři bez Laury Martínovi utíkají pomalu. Moc mu chybí a navíc od ní nemá žádné zprávy. Díky její nepřítomnosti si uvědomuje, že bez ní nemůže být, a že mu nestačí provizorní forma vztahu, jaký mají. Chce se s ní oženit. Dokonce se se svými úmysly svěřuje Blance, která je z otcova rozhodnutí nadšená. Konečně najde své štěstí!

Osud tomu ale chtěl, aby se Martín třiadvacátého září dozvěděl zdrcující zprávu o Lauřině náhlém úmrtí. Toho dne se zmůže jen na zapsání jediného řádku, na dlouhé měsíce řádku posledního.

Dios mío. Dios mío. Dios mío. Dios mío. Dios mío. Dios mío.⁴⁶
(Ach, Bože můj, Bože můj, Bože můj!⁴⁷)

Dalšího zápisu je schopný až v lednu, kdy se rozeptá o okolnostech Lauřiny smrti, jak se o ní dozvěděl a jak na ni reagoval. Martínova díky Lauře nabitá veselost a lehkost bytí je tatam. Deník znovu jako by psal muž rezervovaný a chladný. Před okolním světem se opět důkladně uzavře do sebe. Snad jen s Blancou, která Lauru stačila poznat, je schopen upřímnější rozmluvy. Ta přestává věřit v Boha, nechápe, jak může být k jejímu otci tak krutý a zbavit ho i druhé šance na životní štěstí a odsoudit ho k doživotní rezignaci a čekání na smrt.

Na konci února, den předtím, než si Martín poznamená, že od března přestává psát deník, jakoby shrnul celý román do jednoho jediného odstavce.

Es evidente que Dios me concedió un destino oscuro. Ni siquiera cruel. Simplemente oscuro. Es evidente que me concedió una tregua. Al principio, me resistí a creer que eso pudiera ser la felicidad. Me resistí a todas mis fuerzas, después me di por vencido y lo crcí. Pero no era la felicidad, era sólo una tregua. Ahora estoy otra vez metido en mi destino. Y es más oscuro que antes, mucho más.⁴⁸

(Je zřejmé, že Bůh mi určil ponurý osud. Ani ne krutý, prostě ponurý. Je zřejmé, že mi poskytl chvíli oddechu. Nejdřív jsem se bránil uvěřit, že by to mohlo být štěstí. Bránil jsem se ze

---

⁴⁶ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 240

⁴⁷ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 171

⁴⁸ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 253.

všech sil, potom jsem se ale vzdal a uvěřil jsem. Ale nebylo to štěstí, byla to jen chvíle oddechu. Teď na mě znova dolehl můj osud. A je ještě ponuřejší, než předtím, mnohem ponuřejší.⁴⁹⁾

---

⁴⁹ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 185.

5. Pesimismus

„La verdad es que esa excelente opinión acerca de mí mismo ha decaído bastante. Hoy me siento vulgar y, en algunos aspectos, indefenso.“⁵⁰

„Po pravdě řečeno už mnoho nezbylo z toho výborného mínění, které jsem o sobě měl. Dnes si připadám jako úplně obyčejný a v mnohém směru bezbranný člověk.“⁵¹

Jedním z dominantních prvků v románu je bezesporu pesimismus. Ústřední postava má neustálé sklony k frustracím a myšlenkám na vlastní neúspěch. Již z prvních slov z pera Martína Santomé se mezi řádky dozvídáme, že je to muž bez zvláštního talentu, bez představitosti, nejistý ve většině aspektů svého života, neschopný dělat žádné větší rozhodnutí. Prázdnota Martínova života, nedostatek energie dělat či vytvářet něco smysluplného nebo alespoň uspokojivého, to všechno jsou modely pesimismu a fatalistického smyslu života.

Jak napsal Karel Čapek ve svém článku *O Pesimismu*: „Jistě není nijak pesimistické tvrzení, že kdo spadne ze stromu, zlomí si pravděpodobně nohu; pesimistická je víra, že nesmí lézt na stromy, jelikož to pánbůh trestá.“⁵² Když připodobníme hlavní myšlenku citátu k našemu příběhu, můžeme říct, že Martín nakonec prolomil strach a díky Lauře na chvíli uvěřil, že štěstí je nadosah; nebál se „vylézt na strom“, pádem z něj mu však byla uštědřena mnohem horší lekce než zlomená noha.

Jak je napsáno i v úvodu románu, nejen postava Martína Santomé je pesimistické povahy. Po postupném seznámení s ostatními postavami čtenář zjišťuje, že fatalita, pesimismus a pocity zmařené touhy jsou společným jmenovatelem prakticky všech osob a osudů v románu se vyskytujících, stejně tak jako jejich všední šedé životy jasně související s tehdejší situací týkající se celé společnosti. Například nečestný Vignale, Martínův přítel, je věčně nepřijemný a skeptický. Dále hlavní hrdina poukazuje na fakt, že jeho milý přítel Aníbal je ztrhaný, stárne a ztratil chuť do života:

Aníbal no es el mismo. Siempre tuvo la secreta impresión de quo él iba a ser joven hasta la eternidad. Pero parece que la eternidad llegó, porque ya no lo encuentro joven. Ha decaído físicamente (está delgado, los huesos se le notan más, la ropa le queda grande, su bigote está

⁵⁰ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 121.

⁵¹ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 45.

⁵² Čapek, K. *O pesimismu*. In *Hovory s T. G. Masarykem/Kniha apokryfů/O věcech obecných čili Zóon politikon*. Praha: Československý spisovatel, s. r. o., 2012, s. 452.

como deshilachado) pero no es sólo eso. Desde el tono de su voz, quo me parece mucho más opaco quo el quo yo recordaba, hasta el movimiento de los manos, quo han perdido vivacidad; desde su mirada, quo en el primer momento me pareció lánguida pero después med i cuenta de quo era sólo desencantada, hasta sus temas de conversación quo antes eran chispeantes y ahora son increíblemente grises, todo se sintetiza en una sola comprobación: Anibal ha perdido su goce de vivir.⁵³

(Aníbal se nějak změnil. Vždycky jsem si o něm potají myslel, že bude věčně mladý, ale zdá se, že už ta věčnost přešla, protože mi teď mladý nepřipadá. Tělesně zchátral (zhubl, vystupují mu kosti, šaty jsou mu velké, knír má celý rozdrbaný), ale to není všechno: přestal mít radost ze života. Svědčí o tom jeho hlas, který se mi zdá proti dřívějšímu mnohem nevýraznější, pohyby jeho rukou, které pozbyly živosti, i jeho phled, který na mě zprvu působil unaveným dojmem, teprve později jsem si uvědomil, že je v něm hluboké zklamání. Svědčí o tom i věci, o kterých hovoří, dřív tak duchaplné a nyní neuvěřitelně všední.⁵⁴)

Tento popis Aníbala jakoby reprezentoval celou tehdejší Uruguay. S pesimistickými pocity se totiž v románu setkáváme i ve spojení s tehdejší situací v Montevideu, potažmo v celé Uruguayi. Jak již bylo uvedeno, Uruguay toho času procházela socio - politickou krizí, což mělo negativní dopad na tehdejší společnost. Při jedné z konverzací s Aníbalem Martín hovoří o všeobecném úpadku morálky, o tom, že lidi polevují ze svých hodnot a zběžně nastíní stav, ve kterém se v jeho očích Montevideo nacházelo:

Porque, en realidad, la coima siempre existió, el komodo también, los negociados, ídem. ¿Qué está peor, entonces? Desupés de mucho exprimirme el cerebro llegué al convencimiento de quo lo quo está peor es la resignación. Los rebeldes han pasado a ser semi-rebeldes, los semi-rebeldes a resignados. Yo creo quo e neste lupinoso Montevideo, los dos gremios quo han progresado má sen estos últimos tiempos son los maricas y los resignados.⁵⁵

(Úplatkářství, protekcionářství, kšeftaření existovalo přece vždycky. Tak co se tedy vlastně zhoršilo? Když jsem si hodnou chvíli lámal hlavu, dospěl jsem nakonec k přesvědčení, že to, co se zhoršilo, je rozmáhající se rezignovanost. Z rebelantů se stali polorebelanti a z polorebelantů rezignovaní. Myslím, že dva cechy, které v tomhle sluncem zalitém Montevideu za poslední dobu nejvíc početně vzrostly, jsou teplouši a rezignovaní.⁵⁶)

Z uvedené ukázky cítíme notnou dávku skepse a zklamání z měšťácké společnosti. Tu Martín odsuzuje za postoj, že danou situaci nelze změnit, za rozbředlost jejích hodnot a za její

---

⁵³ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 136.

⁵⁴ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 60.

⁵⁵ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 137.

⁵⁶ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 61.

„pohodlnou“ rezignovanost. V neposlední řadě za tento přístup, kdy lidé věří, že za jejich úspěchy či neúspěchy rozhodují vnější okolnosti, a oni tak ztrácí zodpovědnost za své činy, za vlastním neúspěchem tak stojí osud a nikoliv vlastní chyba.

Pesimismu nejsou ušetřeny ani Martínovy děti. Dcera Blanca trne hrůzou, že by se její život mohl podobat nudnému, rutinnímu životu jejího otce; samotářský a věčně nabroušený syn Esteban nemá žádný vyšší cíl než „teplé místo“ v kanceláři státní správy; a na konec Martínem favorizovaný Jaime, nejmladší z dětí, jednoho dne prozradí, že je homosexuál, cítí se jako vyvrhel před celou rodinou i společností, a tak raději odchází z domova.

Jedna postava však svou náturou vybočuje, je jí Laura Avellaneda, která frustrací ani pesimismem netrpí, naopak se umí radovat ze života. Jakoby tušila, že na světě nebude dlouho, autor ji totiž nechá zemřít. Smrtí neúprosně zmaří její mládí společně s nadějemi a sny, a nabourá tak celé schéma románu. Prakticky na samotném začátku vztahu Laury a Martína, v tom nejromantičtější období prvotního okouzlení, kdy jsou oba milenci plni očekávání a představ o tom, co jim budoucnost přichystá, Laura umírá, aby nám autor dokázal, že v tomto příběhu trvalé štěstí není možné. Smrt Martínovy lásky znázorňuje realitu, která dramaticky demonstruje pomíjivost štěstí.

Jistě stojí za zmínku i sekundární epizoda z prostředí Martínova pracoviště, nápadně připomínající vyústění hlavního příběhu. Zdánlivě nevinný žert, kdy jednoho z pracovníků nechají kolegové uvěřit, že vyhrál v loterii. Ten pln pocitu štěstí nedbá na slušné vychování a s vidinou brzkého odchodu do předčasného důchodu je drzý na svého nadřízeného, který ho později, potom, co dotyčný „výherce“ zjistí, že ona výhra byla jen krutý vtíp jeho spolupracovníků, vyhodí z práce. Stejně jako Martín Santomé je tento nešťastník vystaven náhlému, dočasnému pocitu spokojenosti, který je mu najednou odňat, a nakonec mu zbydou jen kruté následky, kterým musí čelit.

6. Láska

„Me parece que tengo derecho a querer a alguien. Bueno, a esta muchacha la quiero.“⁵⁷

(„Myslím, že mám právo někoho milovat. A já to děvče miluju.“)⁵⁸

Dalším ze stěžejních témat románu je láska. V první řadě láska Martina a Laury, která je hlavním pojídkem celého příběhu. Po letech citové neangažovanosti se v rezignovaném úředníkovi, čekajícím už jen na důchod a klidné dožití svého šedého života, postupně rodí silný cit, který předčí všechny ty předešlé, stávající, i budoucí. Okouzující Laura, která si svou nenuceností a určitou nevinností získá jeho srdce, mu je, i když jen na krátko, milující partnerkou a přítelkyní. Není troufalé tvrdit, že Martinův cit k mladičké kolegyni je ještě silnější než pouto, které ho vázalo k zesnulému manželce Isabelce; jak se sám svěřil deníku, vztah s Isabelou byl skoro význačně fyzický, zato s Laurou šlo o mnohem komplexnější, komplikovanější city.

Isabela, kterou má čtenář možnost poznat z dopisu, jež Martín po letech objevil a přepsal si jej do deníku, nám poodkryje něco ze své povahy a citů k milovanému muži. Jak sám Martín poznamená, působí až bezbranným dojmem, je „trochu popletená, neustále se potácející mezi pesimismem a optimismem, v myšlenkách se pořád zaobírající manželskou postelí“. Dále přiznává, že mu byla Isabela tehdy, když mu bylo dvacet osm let, báječnou milenkou a dostačující partnerkou, avšak dnes, na prahu padesátky, mu jde víc než o milostné hrátky hlavně o vzájemné pochopení a přátelské souznění. Laura, dívka mnohem komplikovanější a dumavější než Isabela, vyjevila své city k milovanému muži nahlas jen jednou, o to víc si jich však Martín vážil. Isabelina milostná vyznání, která manželovi, jak sám poznamenal, servírovala i dvacetkrát za noc, jeví se mu tak zpětně jako „pouhé podnícení milostné hry“.

Es más que seguro que si ahora apareciese Isabel, la misma Isabel de 1935 que escribió su carta desde Tacuarembó, una Isabel de pelo negro, de ojos buscadores, de caderas tangibles, de parnas perfectas, es más que seguro que yo diría: „Qué lástima“ y me iría a buscar a Avellaneda.⁵⁹

---

⁵⁷ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s.194.

⁵⁸ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 122.

⁵⁹ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s.209.

(Je víc než jisté, že kdyby se teď přede mnou objevila Isabela, Isabela z roku 1935, která mi psala dopis z Tacuaremba, černovlasá Isabela s nápadnými očima, s hmatatelnými boky a s dokonalými nohama, řekl bych: „Škoda“ a šel bych za Laurou.)⁶⁰

Laura oplývá citem nezištným, oproštěným od vnějších pravidel, předsudků a konvencí. Stejně jako Martín stojí v první řadě o partnera, se kterým může přátelsky promlouvat, až teprve potom o milence. Možná právě proto jí to nevyšlo s chlapcem, s nímž se vídala, když nastoupila k Martínovi do práce, možná proto se dá dohromady s mužem o tolik starším, leckterý stejně starý chlapec by zřejmě takovýto druh vztahu založený na vzájemné důvěře a přátelství s Laurou nevyhledával. Lauřin přístup byl evidentně ovlivněn vztahem jejich rodičů, o kterých si myslí, že se víc než milují jen vzájemně respektují. Jak jí jednou matka svěřila, jejich vztah byl příliš klidný a vyrovnaný, než aby v něm mohla být láska, přesto však funguje a díky vzájemnému respektu a přátelství bude fungovat navěky.

Častým tématem Martínova deníku jsou také jeho vztahy s dětmi, které jsou dosti komplikované. Spíše než teplo domova na nás z jejich soužití dýchá vzájemná rezervovanost a odcizení, jak mezi sourozenci, tak mezi otcem a jeho ratolestmi. Na jednu stranu má otec pochopení pro výbušnost a hádavost synů i pro citlivost dcery, na stranu druhou se však do jejich životů moc nevměšuje, a jednou dokonce poznamená, že ho soukromí dětí ani v nejmenším nezajímá. Nejradši ze všech má nejmladšího Jaimeho, navzdory jeho samotářství, pro jeho hodnou povahu a smysl pro humor. Nejvzdálenější mu je Esteban, nejen kvůli jeho tvrdosti a nečestnému prospěchářství, ale hlavně proto, že si myslí, že má syn vůči němu jakousi skrytou averzi podobnou nenávisti. Zvláštní vztah má s dcerou Blancou, se kterou ho pojí společný smutek z pocitu nenaplněné životní cesty. Blanca má otce ze všech tří dětí nejradši, má pro něj největší pochopení a upřímně mu přeje štěstí. Jejich vztah a vzájemná důvěra se prohloubí, když Blanca zjistí, že Martín chodí s Laurou, se kterou se Martínova dcera spřátelí.

---

⁶⁰ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 138.

7. Čas (a smrt)

„Každodenní život, ať už je ve skutečnosti jakýkoliv, se prakticky skládá ze dvou životů – ze života v čase a života v hodnotách – a tak naše jednání podléhá dvojitým měřídlům.“⁶¹

Stejně tak jako v životě, i v románě vždy tikají nějaké hodiny. Stejně tak i ve *Chvíli oddechu*, románu chronologické kompozice s občasnými retrospektivními výlety ve formě vzpomínek hlavního hrdiny (na Isabelu, dětství, mládí,...), nekompromisně ubíhá čas.

Od samého začátku románu dává hlavní hrdina najevo své obavy z plynutí času, hned v první větě svého deníku konstatuje, že mu zbývá šest měsíců a dvacet osm dní do doby, kdy bude moci jít do důchodu. Nejednou se v zápiscích zmiňuje o strachu z blížícího se stáří:

La experiencia y el vigor son coetáneos por muy poco tiempo. Yo estoy ahora en ese poco tiempo. Pero no es una suerte envidiable.⁶²

(Životní zkušenost a životní síla jsou jen na velmi krátkou dobu současnicemi. Tu krátkou dobu právě prožívám. Není to záviděníhodný osud.)⁶³

Martín Santomé žije počítajíc minuty a hodiny své pracovní doby, má pevně stanovený časový řád, takže přesně ví, kdy bude v jednotlivý den vstávat, kdy přijde do práce, kdy se z ní vrátí domů a kdy půjde spát. Do svého deníku si vždy zapisuje chronologicky za sebou jdoucí události ze stávajícího dne, ke kterým prakticky nikdy nezapomene dopsat časový údaj. Kromě tohoto „reálného“ chronologického času, který plyne všem postavám stejně, je zde i čas psychologický, čas, který mění rytmus a přizpůsobuje se situacím, ve kterých se postava nachází. Jako příklad si uveďme neděle a svátky, dobu, kdy se u hlavního hrdiny umocňují pocity osamělosti a čas jakoby se zpomalil:

Es el día más desalentador, el más insulso. Quisiera quedarme en la cama hasta tarde, por lo menos hasta las nueve o las diez, pero a las seis y media me despierto solo y ya no puedo pegar los ojos.⁶⁴

(Je to nejzoufalejší a nejotravnější den. Vždycky bych rád zůstal v posteli co nejdéle, aspoň do devíti nebo do desíti, ale probouzím se o půl sedmé a už neusnu. Někdy mi napadá, co si počnu, až budu mít pořád neděli.)⁶⁵

⁶¹ Forster, E. M. *Aspekty románu*. Přeložila Šimečková, E. Bratislava: Tatran, 1964, s. 45.

⁶² Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 159.

⁶³ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editoria Alfa, 1967, s. 85.

⁶⁴ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 100.

Martínův život je ovládán časem do té míry, že když jednou potká Vignala, přítele, kterého léta neviděl, namísto toho, aby se potěšil z jeho přítomnosti a s chutí zavzpomínal na staré časy, v hlavě se mu honí myšlenky na to, že s ním jen ztrácí čas:

Naturalmente, había que tomar un café, de modo que me arruinó la siesta sabatina. Dos horas y cuarto. Se empecinó en reconstruirme pormenores, en convencerme de que había participado en mi vida.⁶⁶

(Musel jsem s ním samozřejmě zajít na kávu a z mé sobotní siesty nic nebylo. Dvě a čtvrt hodiny! Usmyslil si, že mi připomene různé podrobnosti a přesvědčí mě, jak velký podíl měl na mém životě.)⁶⁷

Vignale však potom, co přijde řeč na smrt Martínových rodičů a Isabely, upadne do rozpaků, podívá se na hodinky a rychle se rozloučí.

Hay una especie de reflejo automático en eso de hablar de la muerte y mirar en seguida el reloj.⁶⁸

(Je to jakási podvědomá reakce, že když padne zmínka o smrti, lidé se podívají na hodinky.)⁶⁹

Jak poznamenal Eduardo Nogareda v předmluvě románu, smrt jde vždy ruku v ruce s časovými konotacemi. Od setkání s Vignalem pronásledují Martína vzpomínky na zesnulou choť, od její smrti však uplynulo mnoho let a on si proto nemůže vybavit její tvář, která se mu znovu vybaví až o několik měsíců později, při čtení manželčina dopisu z roku 1935, z doby, kdy čekala nejmladšího Jaimeho. Isabela v něm mimo jiné píše o strachu ze své smrti, vyloží si tedy karty, které jí poví, že nezemře. Jakoby vyprovokovala osud, který, navzdory pozitivnímu výsledku karet, ženě nakonec určil opačnou cestu, než cestu života, zemřela při porodu o pár měsíců později. Podobně pošádlila osud i Laura, když chtěla znát svou budoucnost, a nechala si od kohosi sestavit horoskop. Ten jí sice správně předpověděl, že dostane novou práci a potká se s Martínem, ale druhá část předpovědi, podle které by se dívka měla dožít vysokého věku a mít dvě až tři děti, se už bohužel nevyplnila.

Smrt Laury zapříčiní narušení obvyklé frekvence Martínových zápisků, ten si totiž přestane na celé čtyři měsíce do deníku zapisovat. Poté se, už jen na chvíli, k zápiskům vrátí, nejen aby vysvětlil, co se stalo, ale v neposlední řadě proto, aby se mohl skrze zapsané

---

⁶⁵ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 25.

⁶⁶ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 89.

⁶⁷ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 14.

⁶⁸ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 89.

⁶⁹ Benedetti, M. *Chvilé oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 14.

vzpomínky vrátit v čase, a prožít tak znovu všechny jejich společné momenty, které mu už nikdo a nic nevrátí.

A partir del primero de marzo, no llevaré más esta libreta. El mundo ha perdido su interés. No seré yo quien registre este hecho. Hay un solo tema del que podría escribir. Pero no quiero.⁷⁰

(Od prvního března přestanu psát tenhle deník. Okolní svět mě přestal zajímat. Proč bych to měl zaznamenávat? Mohl bych psát jen o jedné věci, ale nechci.)⁷¹

Poslední pasáž románu nám prozrazuje smutný fakt, že ji píše člověk pokořen osudem, člověk bez budoucnosti:

Desde mañana y hasta el día de mi muerte, el tiempo estará a mis órdenes. Después de tanta espera, esto es el ocio. ¿Qué haré noc él?⁷²

(Od zítřka až do smrti budu moci volně nakládat se svým časem. Po tolikaletém čekání konečně přichází odpočinek. Co si s ním počnu?)⁷³

---

⁷⁰ Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 254.

⁷¹ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 185.

⁷² Benedetti, M. *La Tregua*. Madrid: Ediciones Cátedra, S. A., 1998, s. 255.

⁷³ Benedetti, M. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967, s. 186.

8. Závěr

Život Martína Santomé, potažmo celý román, nabízí čtenáři mnoho podnětů k zamyšlení. V díle lze sledovat celou řadu zápletek, od té hlavní, kterou je sblížení Martína a Laury, po ty, kterým sice není věnováno tolik prostoru, ale které jsou i přesto, že jsou občas jen krátkými epizodami v celkovém příběhu, důležitými prvky tohoto díla. Tyto jednotlivé fragmenty románu, tvořené z příběhů či poznatků z prostředí Martínovy kanceláře či domova, nebo z jednotlivých vzpomínek na minulost, nám pomáhají dotvořit si celkový obrázek o hlavním hrdinovi, stejně tak jako o autorovi samotném.

Cílem této práce nebyla jen analýza těchto jednotlivých aspektů románu, nýbrž i přiblížení vnějších podmínek, ve kterých autor žil a tvořil, a které měly vliv na obsah románu a celkovou náladu příběhu. Tyto podmínky, přesto, že se o nich Mario Benedetti ve *Chvíli oddechu* prakticky nikdy nezmiňuje přímo, ať už historické, sociální či politické, jsou, myslím, i přesto nedílnou součástí románu, a čtenář si je zaslouhuje znát, aby mohl, byť jen po očku, nahlédnout do autorova tvůrčího univerza, a utvořit si tak celistvější názor na toto dílo, protože stejně tak jako témata, která se v románu objevují, totiž témata pesimismu, lásky, času a smrti, se navzájem prolínají, tak i fikce tohoto románového příběhu se prolíná s realitou tehdejšího světa.

Ona Benedettim kritizovaná realita, citlivě zakomponována do tohoto „městského románu“, mapujícího život uruguayského úředníka na pozadí tehdejší situace v Uruguayi, kdy je kvůli finanční krizi oslaben politický a sociální systém, a korupce v nejrůznějších podobách má tak volné pole působnosti, však není čtenáři prvoplánově předhazována, a onen autorův kritický tón, který prostupuje prakticky veškerou Benedettiho tvorbou, je v tomto příběhu upozadněn, aby se do popředí dostal příběh milostný, a dopřál tak čtenáři *chvíli oddechu* mezi díly, ve kterých je tato problematika probírána přímo.

9. Resumen español

Este trabajo trata sobre la novela *La tregua* del escritor uruguayo Mario Benedetti que se publicó por primera vez en Montevideo en 1960. Como Benedetti fue muy influido por las circunstancias exteriores, hay que mencionarlas para que el lector pueda tener una idea completa de la obra del autor, sobre todo de la novela *La tregua*. Por eso el primer capítulo de mi trabajo se dedica a los contextos biográficos, históricos, literarios y a la influencia de la crisis uruguaya moral en la obra de Mario Benedetti.

La primera parte del capítulo inicial habla del autor: su biografía, su vida política y literaria, el contexto histórico de su obra, su comienzo literario y su punto de vista sobre la situación político-social de entonces. En esta parte también se nos presenta la obra de la primera época literaria de Mario Benedetti, acerca al lector a su trabajo de exilio y el tema literario fundamental: una pesadumbre del oficinista uruguayo, respectivamente de toda la gente uruguaya.

La segunda parte del capítulo trata sobre el contexto literario de la obra de Mario Benedetti y describe el ambiente literario de entonces, el tipo de la literatura uruguaya de aquella época y de la época anterior – la literatura campesina. Me dedico también al estilo y las técnicas narrativas de Mario Benedetti, menciono los autores como Onetti, Faulkner, Woolf y Joyce que le influenciaron y inspiraron al autor y trato del tema central de su trabajo que fue la crítica de la gente ordinaria del ambiente urbano, sobre todo los oficinistas montevideanos motivados por las metas medianas. También trato de explicar la función de la obra del exilio de Mario Benedetti que consiste en informar el mundo sobre la situación uruguaya y su influencia sobre América Latina. Al final de este subcapítulo acerco la Generación 1945 y su estilo objetivo y realístico.

El tercer subcapítulo trata sobre la influencia de la crisis moral sobre la obra de Benedetti y sitúa la novela *La tregua* en este contexto, sobre todo el personaje de Martín Santomé. En esta parte también comparo *La tregua* con la recopilación de los ensayos críticos de Mario Benedetti - *El País de la cola de paja* - escrita en la misma época y sobre todo en el mismo modo como la novela mencionada. Se explica que Benedetti en sus trabajos destaca la actitud adoptada por la gente uruguaya contra empleados públicos y la crítica completa del sistema de empleo burocrático.

El siguiente capítulo se dedica a la novela *La tregua*. En su primer subcapítulo describo su éxito fuera del marco del mundo literario (adaptación cinematográfica, teatral). El segundo subcapítulo trata sobre la estructura, el estilo y el lenguaje de la novela. También se hace breve comentario sobre la forma de la novela, que es el diario, la acotación temporal y también acerco al lector a la construcción de la novela mediante del esquema temporal del hilo argumental. Al final del subcapítulo resumo qué son los valores literarios cuyos dan a la novela una forma específica (el modo de la expresión del narrador, alternancia de las situaciones trágicas con las humorísticas,...).

En la siguiente parte de este capítulo centro mi atención en la definición del nombre del libro - la tregua - y su significado con respecto a la historia y a la traducción checa en comparación con el nombre original.

El cuarto capítulo trata sobre el desarrollo psicológico del personaje principal de Martín Santomé en contexto del principal hilo argumental. En estas líneas intento a describir el desarrollo amoroso de Martín y Laura y con ayuda de los pasajes sobre las situaciones y momentos fundamentales explico el cambio psicológico gradual del protagonista – desde el principio, cuando Martín es amargado y decepcionado de la vida propia, resignado a su destino del viudo retirado, abocado al aburrimiento y monotonía, hasta el primer encuentro con Laura y su acercamiento amoroso, el desarrollo del amor y una transformación mental de Martín en una persona optimista con sus planes para el futuro común, también la reacción de sus hijos a esta relación,...hasta la muerte trágica de Laura y el regreso de Martín a su vida solitaria que está llena de dolor de corazón sin disfrutar la vida.

Tres últimos capítulos tratan sobre unos de los temas principales en la novela: el pesimismo, el amor, el tiempo y la muerte. Mediante los fragmentos de la novela doy ejemplos del tema del pesimismo y el escepticismo de Martín Santomé y su juicio sobre Uruguay y la situación de entonces. También menciono el pesimismo de los demás – los hijos de Martín Santomé, sus amigos y su vista triste del mundo comparado con Laura que es optimista y luchadora.

Otro tema principal es el amor. No se trata sólo del amor de Martín y Laura, sino también del amor entre Isabel y Martín. Hago comparación entre los sentimientos de Martín a Laura y a la esposa muerta y confronto los sentimientos de ambas mujeres. Para demostrar el tema doy ejemplos de los pasajes fundamentales amorosos. Ese capítulo también trata sobre la relación entre Martín y sus hijos y la situación complicada de su familia.

El último capítulo no me dedico sólo al motivo del tiempo, sino también al tema de la muerte, porque estos asuntos siempre están relacionados en la obra de Benedetti. En esta última parte describo las preocupaciones de Martín por el tiempo, el miedo de los años vacíos y la vejez que se está acercando cada día. También muestro su actitud práctica hacia el tiempo, como lo intenta a ahorrar, y comparo el tiempo real con el tiempo psicológico. Menciono también los viajes de Martín al pasado, la carta vieja de Isabel, sus preocupaciones por la muerte, la muerte de Laura y su influencia sobre el diario de Martín.

10. Bibliografie

BAY, Carmen Alemany - MATAIX, Remedios - ROVIRA, José Carlos. *Mario Benedetti: inventario cómplice*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2000.

BERMÚDEZ, María Elvira. *El amor en la obra de Mario Benedetti*. In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 159 – 163.

BENEDETTI, Mario a Eduardo NOGAREDA. *La tregua*. 15.a ed. Madrid: Cátedra, 1998, 255 s. ISBN 84-376-0148-7.

BENEDETTI, Mario. *El País de la Cola de Paja*. Montevideo: Editorial Ciencias, Segunda edición, 1961.

BENEDETTI, Mario. *Chvíle oddechu*. Přeložil Uhlíř, K. Praha: Editorial Alfa, 1967.

BENEDETTI, Mario. *Montevideanos*. 1a. ed. Montevideo: Instituto Nacional del Libro, 1993, 285 s. ISBN 9974-36-023-4.

CASTRO, Nils. *La moral de los hechos aclara su palabra*. In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 61 – 97.

ČAPEK, Karel. *O pesimismu*. In *Hovory s T. G. Masarykem/Kniha apokryfů/O věcech obecných čili Zóon politikon*. Praha: Československý spisovatel, s. r. o., 2012, s. 452.

DÍAZ, Jesús. *Inventario de una moral en crisis*. In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 203 – 210.

FERNÁNDEZ RETAMAR, Roberto. *La obra novelística de Mario Benedetti*. In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976, s. 101 – 113.

FORSTER, Edward Morgan. *Aspekty románu*. Vyd. 1. Bratislava: Tatran, 1971.

FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008, 111 s. ISBN 978-80-85778-61-8.

GLASMAN, Gabriel. *Mario Benedetti: la coherencia de un creador*. 1a. ed. Buenos Aires: Capital Intelectual, 2008.

HODROVÁ, Daniela. --na okraji chaosu--: poetika literárního díla 20. století. Vyd. 1. Praha: Torst, 2001, 865 s. ISBN 80-7215-140-1.

HOUSKOVÁ, Anna. Imaginace Hispánské Ameriky: (hispanoamerická kulturní identita v esejích a v románech). Vyd. 1. Praha: Torst, 1998, 205 s. ISBN 80-7215-069-3.

JORDAN, Paul R. *From Bureaucratic Alienation to Political Exile: Evolving Views of Uruguayan Identity in the Work of Mario Benedetti*. In *The Modern Language Review Vol. 100, No. 2 (Apr., 2005)*: Modern Humanities Research Association, 2005, s. 383-395. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/3737604>.

KUBÍČEK, Tomáš. Vypravěč: kategorie narativní analýzy. Vyd. 1. Brno: Host, 2007, 240 s. ISBN 978-80-7294-215-2.

LUDMER, Josefina. *Los nombres femeninos: asiento del trabajo ideológico*. In *Recopilación de los textos sobre Mario Benedetti*. La Habana: Casa de las Américas, 1976.

ONETTI, Juan Carlos. *Una voz que no ha sonado*. Marcha, No. 2, 30 junio 1939, s. 2. Dostupné z <http://www.onetti.net/es/descripciones/tellez-vargas>.

RIMMON-KENAN, Shlomith. *Poetika vyprávění*. Vyd. 1. Brno: Host, 2001, 168 s. ISBN 80-7294-004-x.